EESTI
INFOTEHNOLOOGIA JA
TELEKOMMUNIKATSIOONI
LIIT

Pr Stina Avvo
IT-õiguse talituse juhataja
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN

Teie 11.11.2026 nr 7-1/8213

Meie 25.11.2026 nr 6.1-1/173-1

Arvamus Euroopa Liidu laste määruse kohta

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) on tutvunud Euroopa Komisjoni poolt 17.09.2026 avaldatud ettepanekuga „EU KIDS ACT - digiplatvormide vastutus ja usaldusväärsus ELis“ ning esitab selle kohta oma arvamuse ja ettepanekud sisendina Eesti seisukohtade kujundamisse.

ITL toetab ettepaneku üldist eesmärki luua lastele turvalisem digikeskkond ning vältida liikmesriigiti erinevate nõuete tekkimist. Eriti toetame lõimitud ohutuse põhimõtet, mille kohaselt peavad lastele kättesaadavad digiteenused olema juba oma ülesehituselt võimalikult turvalised. Me ei toeta jäikasid vanusepiiranguid. Üksnes alaealiste ligipääsu piiramisele keskendumine käsitleb probleemi liiga kitsalt ega arvesta piisavalt laste digielu ja tegelike riskidega, mis mõjutavad erinevaid kasutajagruppe. Kasutusele võetavad lahendused peavad olema tasakaalustatud ja proportsionaalsed ning arvestama laste õigust osaleda digitaalses ühiskonnas ja põhiõiguste kaitset.

ITL-i seisukohad on järgmised:

1. Vastutus peab olema eelkõige platvormidel ja digiteenuste pakkujatel

ITL toetab lähenemist, mille kohaselt pannakse suurem vastutus laste turvalisuse eest veebiplatvormidele ja digiteenuste pakkujatele. Platvormid peavad hindama oma teenuste võimalikke kahjulikke mõjusid ning rakendama meetmeid nende vähendamiseks, sealhulgas turvalist disaini, eakohaseid vaikeseadeid, sobiva sisu kuvamist ja sisu modereerimist. Sellised meetmed aitaks vähendada kokkupuuted kahjuliku sisu, manipuleeriva teenusedisaini, võõraste soovimatute kontaktide ning muude riskidega.

Laste kaitsmine digikeskkonnas on jagatud vastutus. Lapsevanem ei saa ega pea olema ainus osapool, kelle ülesandeks jääb digiteenustest tulenevate riskide maandamine. Hooldajate tööriistad peavad täiendama, mitte asendama teenusepakkujate enda kohustusi.

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee

Seega peab regulatsioon olema suunatud eeskätt platvormide tegevusele ja ärimudelitele. Seejuures ei tohi panna vanusetuvastamise ja muid kohustusi ei tohi internetiteenuse pakkujatele.

Sotsiaalmeediakanalid ja digiplatvormid peavad ümber kujundama soovitusalgoritmid nii, et kasutaja lühiajaline peatumine ühe teema juures ei tooks kaasa sama või sarnase sisu pidevat kordamist.

Väga oluline on ka arvestada, et sõltuvust tekitavate algoritmide, vihakõne, valeinfo ja muu ebasobiva sisu probleem puudutab kõiki vanuserühmi. Seetõttu tuleb asjakohaseid kaitsemeetmeid rakendada vajaduse korral kasutaja vanusest sõltumata. Tähtsam on tegeleda sisu, mitte kasutajatega.

2. ITL ei toeta üldist ja jäika vanusepõhist keelustamist

ITL hinnangul ei ole sotsiaalmeedia kasutamise lauskeeld või jäik vanusepõhine piiramine kõige tõhusam viis laste kaitsmiseks veebikeskkonnas. Noorte osalemine digitaalses ühiskonnas on oluline osa haridusest, suhtlusest ja ühiskondlikust osalusest. Digimaailmas osalemist on nimetatud ka kohtu poolt tänapäevaseks õiguseks.[1]

Lauskeeld või jäik vanusepõhine piiramine võib jätta noored kõrvale õppimisvõimalustest, suhtlusest ja ühiskondlikest tegevustest. Liiga jäigad piirangud võivad suunata lapsi ka piirangutest möödahiilimisele või vähem reguleeritud keskkondadesse. Seda, et vanusepiirangud ei too soovitud eesmärki, on tõestanud Austraalia näide[2]. Selle rakendamisel vähenevad võimalused arendada digipädevusi täiskasvanu toetatud ja turvalises keskkonnas. Keerulised vanuse- ja vanemliku vastutuse kontrollimise protsessid tekitavad täiendavat halduskoormust ning digitaalset tõrjutust.

Leiame, et esilekerkinud probleemide põhjused ei peitu üksnes sotsiaalmeedia kasutamises, vaid sageli laiemates sotsiaalsetes ja individuaalsetes tegurites. Seetõttu tuleb keskenduda kahjude tekkepõhjustele ja riskide maandamisele, mitte üksnes ligipääsu piiramisele. Kui ligipääs mõnele teenusele ära võtta, tuleb asemele pakkuda turvaline ja eakohane võimalus.

Vanusepiirangute ja vanusetuvastuse vajadust tuleb hinnata koos meetmete proportsionaalsuse ning mõjuga noorte digiosalusele. Eelistada tuleb riskipõhiseid lahendusi, mis tegelevad teenuse, disaini, algoritmide, sisu ja kontaktiriskidega, mitte üksnes kasutajate vanusega.

Piirangud ei tohiks universaalselt sõltuda üksnes konkreetsest vanusest kogu Euroopa Liidus. Kui vanemluse või eestkoste tõend on olemas, peaks hooldajal olema võimalik määrata lapsele sobivad piirangud, arvestades lapse vanust, küpsust ja individuaalseid vajadusi.

[1] Vt https://www.bbc.com/news/articles/cx2vj433xqlo
[2] Vt nt https://mollyrosefoundation.org/wp-content/uploads/2026/04/MRF_Australia-Social-Media-Ban-Research_Briefing-April-26.pdf

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee

3. Vanusetuvastus peab kaitsma privaatsust ja põhiõigusi

Ulatuslikud kohustuslikud vanusetuvastuse süsteemid võivad kaasa tuua olulisi tehnilisi, õiguslikke ja ühiskondlikke riske. Laste kaitse eesmärgil ei tohi luua mehhanisme, mis kahjustavad ebaproportsionaalselt kasutajate privaatsust, sõnumisaladust või muid põhiõigusi.

Kui vanusetuvastus on konkreetse riski maandamiseks vajalik, peab see lähtuma andmete minimaalsuse põhimõttest. Teenusepakkujale tuleks võimaluse korral edastada üksnes kinnitus selle kohta, kas kasutaja vastab konkreetsele vanusekriteeriumile, mitte kasutaja täpne sünniaeg või isik. Lahendused peavad olema privaatsust säilitavad, turvalised ja tehnoloogianeutraalsed ning isikuandmete edasine kasutus peab olema selge.

Iga uus meede peab olema läbipaistev ja proportsionaalne ning selle mõju põhiõigustele tuleb enne rakendamist põhjalikult hinnata.

4. Vanemliku vastutuse tõendamine peab olema praktiliselt rakendatav

Vanemluse ja eestkoste tõendamine lisaks vanuse tõendamisele on nii tehniline kui ka õiguslik väljakutse, eriti olukorras, kus alaealise kohta ei ole muid andmeid, kuid ta tuleb tõendi kaudu siduda esindajaga. Samuti tuleb lahendada tõendite kehtivuse haldus.

Vanemliku vastutuse elektroonilise tõendamise lahendus peab olema vanemale lihtne, tasuta ja turvaline ning teenusepakkujale üheselt kontrollitav. Vältida tuleb olukorda, kus iga platvorm loob oma kontrollilahenduse või kogub rohkem isikuandmeid kui vajalik.

Rakendamisel tuleb arvestada perekondade mitmekesisusega, sealhulgas lahutatud vanemate, jagatud hooldusõiguse, eestkostjate, asendushoolduse ning olukordadega, kus lapse igapäevaseks hooldajaks ei ole juriidilist vanemlikku vastutust omav isik. Vanemlik järelevalve ei tohi kujuneda lapse pidevaks digitaalseks jälgimiseks ning peab toetama lapse kasvavat autonoomiat.

5. Rakendamistähtaeg ja liikmesriikide valmisolek

Ettepaneku oluline risk on liikmesriikide suutlikkus luua lühikese aja jooksul vanuse ja vanemliku vastutuse tõendamiseks vajalik tehniline ja õiguslik võimekus. Kui platvormid peavad kiiresti piirangud kehtestama, kuid liikmesriikide lahendused ei ole valmis, ei ole nõudeid võimalik eesmärgipäraselt rakendada.

Rakendustähtajad peavad arvestama liikmesriikide tehnilise valmisoleku, tõendite väljastamise ja kehtivuse halduse ning teenusepakkujate vajalike kohandustega. Keerulised kontrolliprotsessid võivad tekitada halduskoormust ja digitaalset tõrjutust.

6. Digipädevus, laste kaasamine ja tehisintellektipõhised teenused

Keelamisest olulisem on laste ja noorte küberturbe- ning internetialane haridus. Lapsed ja noored vajavad sõltumata vanusest selgeid juhiseid ja toetust. Seega tuleb jätkuvalt investeerida laste,

lapsevanemate ja õpetajate digipädevusse, kriitilisse infopädevusse, turvaliste valikute tegemisse, tehisintellekti toimimise mõistmisse ning abi küsimise oskusesse. Regulatsioon võib luua turvalisema keskkonna, kuid ei asenda oskust hinnata infot kriitiliselt, teha turvalisi valikuid, mõista AI toimimist ning probleemide korral abi küsida.

Leiame ka, et lapsed ja noored tuleb kaasata nii turvaliste digiteenuste kujundamisse kui ka regulatsiooni mõju hindamisse.

Tehisintellektipõhiste keskkondade puhul tuleb arvestada, et generatiivne tehisintellekt, tehisarukaaslased ja vestlusrobotid muudavad kiiresti laste digikeskkonda ning traditsioonilised sotsiaalmeedia kaitsemeetmed ei pruugi olla piisavad. Samas tuleb säilitada erand teeninduslikele vestlusrobotitele, mis on loodud konkreetse teenuse või ülesande jaoks ega ole lastele kasutatavad muudel eesmärkidel.

Kokkuvõte

ITL toetab laste turvalisuse suurendamist, lõimitud ohutust ja platvormide suuremat vastutust. ITL ei toeta sotsiaalmeedia üldist lauskeeldu ega jäika universaalset vanusepiirangut ning üle reguleerimist. Eelistada tuleb riskipõhiseid ja proportsionaalseid meetmeid, mis kaitsevad privaatsust ja muid põhiõigusi, arvestavad lapse digiosaluse ja kasvava autonoomiaga ning on liikmesriikides tehniliselt ja õiguslikult rakendatavad.

Vanusetuvastus ja vanemliku vastutuse tõendamine peavad põhinema minimaalsel andmetöötlusel ning olema kasutajale lihtsad, tasuta ja turvalised. Regulatsioon peab tegelema ka teenuste, algoritmide ja sisuga ning jätkama investeeringuid digipädevusse ja laste kaasamisse.

Loodame, et leiate võimaluse arvestada meie ettepanekute ja tähelepanekutega Eesti seisukohtade kujundamisel ning eelnõu edasises menetluses. Palume ITL-iga võimalusel jagada Eesti seisukohtade kavandit enne selle esitamist Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Põld
Tegevjuht

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee